



schoolbrede start





schoolbrede start

De tiende Grote Rekendag gaat over dieren. Dieren vormen een dankbaar onderwerp, omdat die kinderen vaak fascineren. Dieren zijn interessant, omdat ze zich op een bepaalde manier bewegen, speciale dingen eten of zich op een bijzondere manier schuilhouden. Jonge dieren vragen om verzorgd te worden. Deze fascinatie voor dieren maakt dat kinderen vele vragen stellen over dieren. Leerlingen in de onderbouw horen graag getalsmatige informatie over dieren. Zij willen weten hoe oud ze worden en hoeveel jongen ze krijgen. Leerlingen in de bovenbouw gaan ook zelf op onderzoek. Ze bekijken dieren door een microscoop of stellen met een stopwatch vast hoe snel dieren zijn. En aldus leent het onderwerp dieren zich voor tal van wiskundige activiteiten. Op onderzoek in de dierenwereld vraagt ondermeer om tellen, meten, meetkunde, verhoudingen.

De tiende Grote Rekendag begint met een schoolbrede start. Dit vormt het gezamenlijke begin van de activiteiten van de dag. De leerlingen zingen tijdens de start het 'Dierenlied' (bijlage 1). Rondom dit lied onderneemt iedere groep enkele activiteiten, die het tellen, het meten en de meetkunde al een beetje zichtbaar maken. De kinderen in groep 1 en 2 wijzen naar een kleur, waardoor ze bezig zijn met ordening aan te brengen in de kleurenrijkdom om hen heen. Het wijzen in de ruimte om hen heen geeft tevens een richting aan, dus ze zijn tegelijkertijd met meetkunde aan de slag. De leerlingen in groep 3 en 4 bewegen als een dier, en komen zo bijvoorbeeld met de grootheid snelheid in aanraking. Bij groep 5 en 6 gaan de activiteiten over gewicht en ook deze leerlingen zijn daarom tijdens de schoolbrede start met het meten bezig. De leerlingen van groep 7 en 8 maken een grafiek en hebben het over verhoudingen.

Tijdens deze schoolbrede start geeft een bekende of minder bekende plaatsgenoot of een leerkracht die deze rol neemt, de aftrap. Hij of zij vertelt over zijn of haar lievelingsdier en laat daarbij niet na om wat getalsmatige informatie te geven. Natuurlijk laat deze plaatsgenoot weten waarom het gekozen dier zijn of haar lievelingsdier is.

Ook leerlingen krijgen de kans om te laten zien wat hun lievelingsdier is. Dit doen ze na het laatste couplet van het 'Dierenlied'. Dit is het couplet van leerlingen in groep 7 en 8. Leerlingen van deze groepen steken na afloop van het lied een bord omhoog met het aan hen toegewezen dier. De andere leerlingen gaan bij de leerling staan die juist hun lievelingsdier omhoog houdt. Aldus ontstaat een levende grafiek, die zichtbaar maakt welk dier van veel leerlingen het lievelingsdier is en welke dieren juist geen lievelingsdieren zijn. De levende grafiek laat ook van zich horen. De kinderen in een rij maken op aangeven van een leerkracht het geluid van hun lievelingsdier. Afhankelijk van het aantal kinderen per dier klinkt het dier hard of zacht. De lievelingsdieren zijn zo ook met geluid te meten.

tip

Kinderen die de grafiek vormen, kunnen die niet zien. Daarom is het goed om de grafiek vanaf een hoog punt te fotograferen of te filmen. Dit biedt de mogelijkheid om de grafiek later in de ochtend terug te kijken.

voorbereiding

Enkele weken voor de Grote Rekendag leert u de kinderen het refrein en het eigen groepscouplet van het 'Dierenlied' (bijlage 1). U vindt op de website twee versies van dit lied als mp3-bestand: gezongen en karaoke. U kunt beide gebruiken bij de inoefening van het lied.

Wanneer de kinderen het lied redelijk beheersen, leert u hen ook de bewegingen of activiteiten bij het eigen couplet.

groep 1 en 2

De groepen 1 en 2 zingen over kleuren van dieren. Wanneer in het couplet een dergelijke kleur genoemd wordt, wijzen alle kinderen naar iets of iemand met deze kleur. Als er bijvoorbeeld gezongen wordt over een groene kikker, kunnen de kinderen wijzen naar een groene trui van een medeleerling, maar ook naar een grasveld, een boomtop (vol in



blad) of een groen kozijn. De kinderen mogen zelf bedenken waarheen ze wijzen. Ze wijzen daarom niet allemaal dezelfde kant op.

In de voorlaatste regel van het couplet passeren in hoog tempo de kleuren rood, geel, groen, wit, blauw en zwart. Dit gaat waarschijnlijk zo snel dat er niet precies gewezen kan worden. De leerlingen kunnen bij deze regel daarom al zwaaiend verschillende kanten op wijzen.

tip

Stel de leerlingen zo op dat ze bij het wijzen elkaar niet kunnen raken.

groep 3 en 4

In het couplet van groep 3 en 4 gaat het over hoe dieren bewegen. De leerlingen beelden dit uit tijdens het zingen. Wanneer de leerlingen zingen 'een vlinder fladdert in het rond' beweegt een van de kinderen de armen als vleugels op en neer en verplaatst zich rustig door de groep. Bij het zingen van 'een antilope rent heel rap' verplaatst een van de kinderen zich snel heen en weer voor de groep.

U wijst de leerlingen aan die de bewegingen gaan maken. U kunt daarbij kiezen voor telkens een leerling, maar u kunt ook kiezen voor een groepje leerlingen dat per dier de bewegingen maakt.

groep 5 en 6

De leerlingen van groep 5 en 6 zingen over het gewicht van iets dat door dieren of mensen gedragen wordt. Een aap draagt een tak, een paard draagt een mens op zijn rug en een leerling tilt een rugzak. De leerlingen nemen afbeeldingen of objecten mee naar de schoolbrede start die deze voorwerpen voorstellen. Een leerling van groep 5 neemt bijvoorbeeld een echte tak en een echte rugzak mee. Van de persoon die op een paard zit, nemen zij een afbeelding mee. Alle objecten zijn zo groot dat alle leerlingen ze goed kunnen zien.

Wanneer het couplet van groep 5 en 6 gezongen wordt, zingen de leerlingen over het tillen en dragen. Door de knieën gaan of door een voorwerp boven het hoofd te tillen maakt zichtbaar hoe zwaar het object is.

groep 7 en 8

In het couplet voor groep 7 en 8 passeren veertien dieren de revue. Groep 7 en 8 komen niet tijdens het lied in actie, maar direct erna. De leerlingen hebben afbeeldingen van de genoemde dieren bij zich, zodat er van ieder dier dat in het laatste couplet naar voren komt een duidelijke afbeelding op een bord staat. Na het lied stellen de leerlingen van groep 7 en 8 zich op aan een kant van het schoolplein. Ze houden de borden omhoog, zodat de grafiek van lievelingsdieren gevormd kan worden.

tip

Het is goed de kinderen in groep 1, 2 en eventueel groep 3 voor te bereiden op het maken van de levende grafiek. Dit kunt u doen door vooraf met hen in gesprek te gaan over hun lievelingsdier en in de groep – bijvoorbeeld met knuffels en speelgoedieren – al een levende grafiek te vormen.

overzicht

Een overzicht van activiteiten per groep tijdens het lied:

Groep	Onderwerp	Activiteit
1 en 2	Ordenen naar kleur	Aanwijzen van kleuren
3 en 4	Metten van snelheid	Uitbeelden van snelheden
5 en 6	Metten van gewicht	Uitbeelden van gewicht
7 en 8	Metten van geluid	Vorbereiden levende grafiek

algemeen

Veel leerlingen en ook hun ouders zullen benieuwd zijn naar de activiteiten van de Grote Rekendag. Het is daarom goed om voor de Grote Rekendag iemand te vragen foto's te maken. Deze fotograaf kan ook de levende grafiek op de foto of film zetten.

De voorbereidingsgroep voor de Grote Rekendag kan een nationale of plaatselijke bekendheid uitnodigen, die een bijdrage levert aan de opening. De gastspreker brengt op de Grote Rekendag zijn of haar lievelingsdier of huisdier mee. U bespreekt de inbreng



met de gastspreker. Daarbij zoekt u gezamenlijk naar reken-wiskundige aspecten van het dier dat de gastspreker presenteert. Wanneer de gastspreker dit prettig vindt, kunt u er ook voor kiezen om hem of haar tijdens de opening van de Grote Rekendag te interviewen.

materialen

Er zijn verschillende materialen nodig voor de schoolbrede start van de Grote Rekendag. Sommige materialen zijn voor de hele school. Andere materialen zijn voor specifieke groepen.

hele school

- tekst ‘Dierenlied’ (bijlage 1)
- tekst met muziek ‘Dierenlied’ (bijlage 2)
- ‘Dierenlied’ als mp3-bestand, zang en karaoke (website)
- afbeeldingen dieren (website)
- PowerPoint met dieren die in het lied voorkomen (website)
- scherm om presentatie te tonen, inclusief projector
- geluidsapparatuur

groep 5 en 6

- afbeeldingen, echte voorwerpen of knutselwerk van een bundel hooi, een tak, een kangoeroe-baby in een zak, een mens, honing, een slakkenhuis en een rugzak met gymspullen.

groep 7 en 8

- grote afbeeldingen van een ezel, een haan, een vogel, een papegaai, een vlinder, een koe, een kip, een leeuw, een koekoek, een wolf, een muis, een varken, een mug en een poes.

U kunt eventueel gebruik maken van de afbeeldingen uit de PowerPointpresentatie die u op de website vindt.

opening

Een bekende Nederlander/plaatselijk bekende persoon of iemand die met dieren werkt, opent de dag samen met zijn/haar lievelingsdier. Voor de kinderen is het aantrekkelijk als dit een echt dier is. Wanneer dit niet mogelijk is, kan de gastspreker in plaats van het dier kiezen voor een knuffel. De gastspreker geeft in zijn verhaal/interview reken-wiskundige informatie over zijn of haar lievelingsdier. Hij of zij vertelt over de lengte, het gewicht, de snelheid waarmee het dier zich verplaatst, de hoeveelheid eten en drinken, de ruimte voor verblijf of overnachting. Een anekdote maakt het extra interessant voor de kinderen.

De gastspreker is natuurlijk nieuwsgierig naar de redenen van de aanwezigheid van alle kinderen op het plein. Een van de leerkrachten leidt de bijeenkomst. Hij of zij vertelt in het kort iets over deze Grote Rekendag. Hij of zij vertelt dat de kinderen in de afgelopen week een lied ingestudeerd hebben.

De leerlingen zingen het lied als boven aangegeven. De muziek loopt mee via een geluidsinstallatie. De leerlingen maken de ingeoefende bewegingen of doen de activiteiten die ze eerder in de klas geoefend hebben. U zorgt er daarbij voor dat zij eventueel benodigde materialen binnen handbereik hebben. Iedere groep zingt het eigen couplet. Het refrein wordt door alle leerlingen samen gezongen.

Tijdens het zingen loopt de PowerPoint mee, waardoor de kinderen steun hebben aan de afbeeldingen. Bovendien zien alle kinderen de dieren die in het lied voorkomen, de revue passeren.

Als het lied gezongen is, gaan de leerlingen van groep 7 en 8 (of eventueel alleen de leerlingen van groep 8) op een rij langs het schoolplein staan, met een tussenruimte van ongeveer anderhalve meter (zie de afbeelding op de volgende bladzij).



De kinderen van groep 7 en 8 zingen het couplet nog een keer en u wijst de dieren die genoemd worden een voor een aan. De leerlingen met een bord met een dier erop steken dit bord omhoog. De gastspreker of een leerkracht geeft aan benieuwd te zijn naar de lievelingsdieren van de kinderen. De kinderen krijgen kort de tijd om over deze vraag na te denken. Daarna mogen ze groep voor groep bij een van de veertien genoemde en getoonde dieren gaan staan. Ze gaan zo staan dat ze bij hun lievelingsdier staan.

tip

Iedere rij heeft een leerling die voor een rechte rij zorgt. Deze leerling is goed herkenbaar, bijvoorbeeld door een opvallend shirt. U geeft aan dat de andere leerlingen de aanwijzingen van deze leerling opvolgen.

dierengeluiden

Bij de volgende opdracht heeft u nogmaals de assistentie nodig van veertien kinderen uit groep 8 (of 7), die bij de rij staan. Op uw teken beginnen de leerlingen met het bord in de handen het geluid te maken dat bij dat dier hoort. De ‘aanwijskinderen’ naast de rij tikken op uw teken steeds de volgende leerling in de rij aan. De leerling maakt hetzelfde geluid als de eerste leerling in de rij. Hij gaat bijvoorbeeld blaten of balken. Er ontstaat zo al snel een dierenorkest waarvan het geluid ook meetbaar is. Het geluid van elke dierenrij begint met één leerling, dus met een zacht geluid. Door steeds een kind meer het bij zijn dier behorende geluid te laten maken, klinkt het geluid steeds harder. Staan er bij een dier erg veel kinderen, dan zal dat geluid harder klinken dan het geluid dat past bij een kleine rij dieren.

Op een vooraf afgesproken teken stopt de kakofonie van geluiden.

De gastspreker en de leerkracht vertellen kort wat zij gezien en gehoord hebben: welk dier volgens hen het lievelingsdier van de school is, welk dier het minst gekozen is, welk dier het meeste geluid produceerde en welk dier het minste geluid maakte.

Na deze gezamenlijke start van de dag vervolgen de groepen het programma in de eigen groep of groepencombinatie. Daar wordt nog even teruggekeken op de schoolbrede start en komen vragen naar voren als: Welk dier is door de meeste of minste kinderen gekozen? Klopt het wat de gastspreker en de leerkracht gezegd hebben? Hoe konden we dit zien? Eventueel kunt u in deze bespreking de eerder gemaakte foto's of filmbeelden gebruiken.



bijlage 1

Dierenlied

Tekst: Marjolein Kool
Muziek: Hermien Wiechers

door groep 1-2

Een schaap is wit, een kuiken geel,
een kikker groen als gras,
en koeien hebben meestal heel
veel vlekken op hun jas.
Een olifant is bruin of grijs,
zelfs achter ieder oor.
Een zebra hinnikt eigenwijs:
'Ik heb een streepje voor!'
Maar wie draagt steeds, dat is apart,
iets anders om zich heen,
in rood, geel, groen, wit, blauw of zwart?
Ja, dat doen wij alleen!

refrein door iedereen

Dieren kun je meten, tellen.
Zijn ze groot, of zacht als dons?
Kilogrammen, decibellen,
lijken ze misschien op ons?
Tel de mieren, meet de slangen,
weeg de juf, jawel, dat mag!
Zo gaan wij de beest uit hangen
op de Grote Rekendag.

door groep 3-4

Een mol graaft gangen in de grond.
Een rups zit op een blad.
Een vlinder fladdert in het rond.
Een pad is graag op pad.
Een antilope rent heel rap.
Een zwarte panter sluipt.
Een vlo springt hoog en dat is knap.
Een salamander kruipt.
Zo kan dus ieder dier wel iets,
omhoog, vooruit, opzij ...
En wie rijdt lekker op zijn fiets?
Jazeker, dat doen wij!

refrein door iedereen

door groep 5-6

Een ezel draagt een bundel hooi.
Een aapje draagt een tak.
Een kangoeroe-moe heeft heel mooi
haar baby steeds op zak.
Een paard draagt mensen op zijn rug.
Een bij brengt honing thuis.
Een slak gaat meestal niet zo vlug,
want kijk, die draagt zijn huis.
De dieren dragen sterk en goed
hun spullen, dat is slim.
En zo draag jij, wanneer het moet,
je rugzak naar de gym.

refrein door iedereen

door groep 7-8

Een ezel balkt, een haan die kraait,
een vogel zingt een lied.
Een papegaai die papegaait.
Een vlinder hoor je niet.
Een koe zegt: 'Boe', een kip: zegt 'Tok'.
Een leeuw brult na de jacht.
Een koekoek koekoekt in zijn klok.
Een wolf huult in de nacht.
Gepiep, geknor, gezoem, gemauw, ...
voor dieren een succes.
Maar wat doen wij? Wij sturen gauw
een mail of sms!

refrein door iedereen

bijlage 2

Het Grote DIEREN Rekenlied 2012

Tekst: Marjolein Kool
Muziek: Hermien Wiechers

The musical score is written in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of seven staves of music with lyrics underneath. The lyrics are in Dutch and describe various animals and their characteristics. The score includes guitar chords (G, C, D, A, D, A7, B, Em, C) and a double bar line with first and second endings. The first ending leads back to the beginning of the verse, and the second ending leads to the end of the piece.

Een schaap is wit, - een kui - ken geel, een kik - ker groen als gras, en in
Maar wie draagt steeds, dat is a - part, iets an - ders om zich heen, in

koe - ien heb - ben mee - stal heel veel vlek - ken op hun jas. - - Een
rood, geel, groen, wit, blauw of zwart? Ja, dat doen wij al - jas. - -

o - li - fant is bruin of grijs, zelfs ach - ter ie - der oor. Een

ze - bra hin - nikt ei - gen-wijs: "Ik heb een streep - je voor!" leen!

Refrein:
Die - ren kun je me - ten, tel - len. Zijn ze groot, of zacht als dons? Ki - lo - gram - men,
de - ci - bel - len, lij - ken ze mis - schien op ons? Tel de mie - ren, meet de slan - gen,
weeg de juf, ja - wel, dat mag! Zo gaan wij de beest uit han - gen op de gro - te Re - ken - dag.

